

SHHHHT!!!

FLUISTERHAPPENING

SHHHHT!!!

15.02.09

SHHHHT!!!

Achtereetoneel Concertzaal

Studio 1

Concertzaal

Kamermuziekzaal

Atrium

Forum 6

11.00 – 11.45
Slagwerkgroep Den Haag

11.00 – 11.30
Het Collectief

12.00 – 12.30
Het Collectief

11.30 – 12.15
Tribe

10.30 – 11.00
Apsara

12.30 – 13.30
Thaise noodles

14.00 – 14.45
Slagwerkgroep Den Haag

14.00 – 14.30
Het Collectief

14.30 – 15.15
Tribe

13.30 – 14.00
Apsara

15.30 – 16.15
Slagwerkgroep Den Haag

15.00 – 15.20
Jaap Blonk

15.30 – 16.00
Het Collectief

16.00 – 16.45
Tribe

16.45 – 17.30
Slagwerkgroep Den Haag

16.45 – 17.15
Matrix / Lecture

17.15 – 17.45
Jaap Blonk

17.30 – 18.15
Tribe

18.30 – 19.30
Ensemble Musiques
Nouvelles

Opgelet: inschrijven noodzakelijk voor ...

Thaise noodles: inschrijven vóór 11 uur
Slagwerkgroep Den Haag: max. 24 personen
U kunt hiervoor inschrijven in de Inkomhal.

10.30 – 11.00, Atrium

Apsara / Peripatetic Exercise

blokfluiten:
**Katelijne Lanneau, Ines Rasbach,
Tomma Wessel**

Kunsu Shim (1958), *peripatetic exercise (1992)*
Philippot de Caserta (ca. 1370), *De ma dolour*

PERIPATETIC EXERCISE is een verwijzing naar de peripatos, de galerij in het oude Athene waar Aristoteles zijn leerlingen al wandelend in de wijsbegeerte onderwees. Peripatetic exercise houdt ook verband met het Koreaanse begrip soyo (wandeling), dat het menselijke handelen loskoppelt van een bepaald doel en waarbij de aandacht zich op de stilte gaat richten. Musici en luisteraars luisteren naar zichzelf en naar de toevallige klanken van de omgeving. In het Atrium van het Concertgebouw brengt Apsara werk van Kunsu Shim, Philippot de Caserta, Stefan Thomas (13.30), en één wereldcreatie in opdracht van het Concertgebouw: *Earth Breeze Smoke* van componist Matthew Shlomowitz (13.30).

11.00 – 11.45, achtertoneel Concertzaal

Slagwerkgroep Den Haag / Underground

slagwerk:
**Fedor Teunisse, Diego Espinosa,
Niels Meliefste, Pepe Garcia**
concept en ontwerp instrumenten:
David Young, Rosemary Joy (Aphids, Australië)

improvisaties

Miniconcerten op speciaal ontworpen mini-instrumenten voor een minipubliek: dat is het uitdagende concept achter het project UNDERGROUND, dat Slagwerkgroep Den Haag uitwerkte met de Australische kunstenaars Rosemary Joy en David Young. U zit letterlijk aan tafel bij een slagwerker die allerhande geluiden ontlokt aan een mooi vormgegeven houten klankbox. Een grafische beeldpartituur genereert een breed palet aan vervreemdende klanken en geluiden, die een erg persoonlijke belevenis vormen voor oor én oog.

vooraf inschrijven, max. 24 personen

11.00 – 11.30, Studio 1

Het Collectief / Concert

viool (hotelsouridine): **Wibert Aerts**
piano (gesloten): **Thomas Dieltjens**
klarinet: **Benjamin Dieltjens**

Mauricio Kagel (1931),
Klangwölfe (1978-79)
Salvatore Sciarrino (1947),
Let me die before I wake (1982)

De musici van het Collectief draaien hun virtuoze handen niet om voor een bijzonder project en tekenen op de Fluisterhappening voor vier korte concerten. De Italiaanse klankpoët Salvatore Sciarrino staat centraal met drie ragfijne composities. *Apoklisis* van Beat Furrer (14.00) zoekt de warme sonoriteit van twee basklarinetten op, een beklijvend stuk waarbij klanken onhoorbaar doorgegeven worden van het ene naar het andere instrument. Monumenten **Mauricio Kagel**, **Morton Feldman (15.30)**, de Finse **Kaija Saariaho (12.00)** en de Vlaming-in-Japan **Stefan Van Eycken (14.00)** zorgen voor een rijk spectrum aan fluistermuziek.

11.30 – 12.15, Kamermuziekzaal

Tribe / Whispering Gallery

gitaren: **Pieter Thys**
bas, trompet, elektronica: **Bert Bernaerts**
vibrafoon, stem: **Els Vandeweyer**
viool, stem, percussie: **Edwin Vanvinckenroye**
geluid en effecten: **Mark Dedecker**
elektronica: **Daniel B., Tim Vets**

improvisaties

Geïmproviseerde fluisterluistermuziek, dat mag u verwachten in Tribes WHISPERING GALLERIES. Tribe is het nog recente collectief dat uit de as van Troissoeur verrees. Voorman Edwin Vanvinckenroye en serveert voor u een 'community & cocooning experience'. Twaalf musici improviseren met fluisterklanken en het akoestische resultaat hiervan verenigt u met de andere luisteraars, die hetzelfde horen. Op drie 'eilanden' echter, worden de akoestische klanken opgenomen en elektronisch gemanipuleerd. Door een koptelefoon van een van deze eilanden op te zetten, plaatst u zichzelf in een auditieve cocon, en hoort u plots een erg unieke en individuele verwerking van de akoestische klanken.

vrij in en uit

12.00 – 12.30, Concertzaal

Het Collectief / Concert 2

fluit: **Toon Fret**
klarinet: **Benjamin Dieltjens**
viool: **Wibert Aerts**
cello: **Martijn Vink**
celesta: **Thomas Dieltjens**
live-electronics: **Benjamin Dieltjens**

Salvatore Sciarrino, *Lo spazio inverso (1996)*
Kaija Saariaho (1952), *NoaNoa (1992)*

Thaise noodles

12.30 – 13.30, Forum 6

Vlees, vis of vegetarisch / € 10

Inschrijven vóór 11 uur in de Inkomhal

Fluistermuziek

Traditioneel denken we over klank in drie categorieën: er is lawaai, er is stilte en ergens daar tussenin beweegt zich de muziek. In de tweede helft van de twintigste eeuw is de benadering van die categorieën echter helemaal veranderd. Tot dan toe hadden componisten de klank als een min of meer vaststaand gegeven benaderd. Maar in de eerste helft van de twintigste eeuw beginnen componisten gaandeweg steeds specifiekere klanknuances voor te schrijven: niet de klank van een trompet, maar wel een trompet met welbepaalde demper, niet de klank van een viool, maar wel een viool die bespeeld wordt op de kam, of met de houten kant van de strijkstok.

Enmaal de interesse voor zulke sonoriteiten gewekt is, beginnen componisten (na de Tweede Wereldoorlog) klank te benaderen als een zelfstandig gegeven. De invloedrijke Amerikaanse componist John Cage speelde hierbij een sleutelrol. Hij verdedigde het idee dat muziek in wezen een opeenvolging van klanken was en dat alle klanken evenwaardig waren. Als je de moeite nam er echt naar te luisteren, aldus Cage, zou je merken dat ieder geluid fascinerend kan zijn, of dat nu een viool, een kettingzaag of een ritselend papertje is.

13.30 – 14.00, Atrium

Apsara / Peripatetic Exercise 2

blokfluiten:
**Katelijne Lanneau, Ines Rasbach,
Tomma Wessel**

Carola Bauckholt (1959), *Nestwärme (2000)*
Matthew Shlomowitz (1975), *Earth Breeze Smoke (2008, creatie in opdracht van het Concertgebouw)*
Stefan Thomas (1968), *Veränderungen (1993)*

14.00 – 14.45, achtertoneel Concertzaal

Slagwerkgroep Den Haag / Underground 2

slagwerk:
**Fedor Teunisse, Diego Espinosa,
Niels Meliefste, Pepe Garcia**
concept en ontwerp instrumenten:
David Young, Rosemary Joy (Aphids, Australië)

improvisaties

vooraf inschrijven, max. 24 personen

14.00 – 14.30, Studio 1

Het Collectief / Concert 3

fluit: **Toon Fret**
basklarinet: **Benjamin Dieltjens,
Dirk Descheemaeker**
klarinet: **Benjamin Dieltjens**
viool: **Wibert Aerts**
cello: **Martijn Vink**
geprepareerde piano: **Thomas Dieltjens**

Beat Furrer (1954),
Apoklisis (2004)
Salvatore Sciarrino,
Ai limiti della note (1979)
Stefan Van Eycken (1975),
... (just like) starting over ... (2003)

14.30 – 15.15, Kamermuziekzaal

Tribe / Whispering Gallery 2

kopers:
**Mario Conjaerts, Tobe Wouters,
Bert Bernaerts, Andrew Claes**
geluid en effecten: **Mark Dedecker**
elektronica: **Daniel B., Tim Vets**

improvisaties

vrij in en uit

15.00 – 15.20, Studio 1

Jaap Blonk / Fluisterperformance

improvisaties

Jaap Blonk is als stemkunstenaar onovertroffen, hij trekt de wereld rond met zijn uitdagende composities en improvisaties waarbij hij alle mogelijkheden van de menselijke stem inzet. Jaap moest geen twee keer nadenken bij het aanbod voor een fluisterperformance. Hang aan zijn lippen, en laat u verwonderen door de subtiele klankenrijkdom van mond, keel en tong!

15.30 – 16.00, Studio 1

Het Collectief / Piano

piano: **Thomas Dieltjens**

**Morton Feldman (1926-1987),
Palais de Mari (1986)**

15.30 – 16.15, achtertoneel Concertzaal

Slagwerkgroep Den Haag / Underground 3

slagwerk:
**Fedor Teunisse, Diego Espinosa,
Niels Meliefste, Pepe Garcia**
concept en ontwerp instrumenten:
David Young, Rosemary Joy (Aphids, Australië)

improvisaties

vooraf inschrijven, max. 24 personen

De elektronische muziek maakte tezelfdertijd plots een heel nieuw palet van (ongebruikelijke) geluiden beschikbaar. In de instrumentale en vocale muziek begonnen componisten en uitvoerders volop te experimenteren met alternatieve speeltechnieken, zodat ook vertrouwde instrumenten steeds vaker nieuwe, ongewone klanken produceerden.

Wanneer je interesse hebt voor de klank als gegeven op zich, ligt het voor de hand dat je ook oog hebt voor de kleine nuances, de details die iedere klank kenmerken. En zo is de fascinatie voor de minuscule, zachte, subtiele geluiden eigenlijk niet meer dan een logische stap. Heel wat componisten hebben zich dan ook gewaagd aan een exploratie van het onuitputtelijk rijke schemerlandschap dat zich uitstrekt in het spectrum van zachte klanken.

Vrij naar Maarten Beirens

16.00 – 16.45, Kamermuziekzaal

Tribe / Whispering Gallery 3

percussie: **Chris Joris**
stem: **Katelijne Van Laethem**
contrabas: **Joris Vanvinckenroye**
viool: **Bert Van Laethem**
geluid & effecten: **Mark Dedecker**
elektronica: **Daniel B., Tim Vets**

improvisaties

vrij in en uit

16.45 – 17.30, achtertoneel Concertzaal

Slagwerkgroep Den Haag, Underground 4

slagwerk:
**Fedor Teunisse, Diego Espinosa,
Niels Meliefste, Pepe Garcia**
concept en ontwerp instrumenten:
David Young, Rosemary Joy (Aphids, Australië)

improvisaties

vooraf inschrijven, max. 24 personen

16.45 – 17.15, Studio 1

Matrix / Lecture SHHHT!!!

spreker: **Daan Janssens**

17.15 – 17.45, Studio 1

Jaap Blonk / Fluisterperformance 2

improvisaties

17.30 – 18.15, Kamermuziekzaal

Tribe / Whispering Gallery 4

musici die deelnamen aan de Fluisterhappening
geluid en effecten: **Mark Dedecker**
electronica: **Daniel B., Tim Vets**

improvisaties

vrij in en uit

18.30 – 19.30, Concertzaal

Ensemble Musiques Nouvelles

cello, piano: **Jean-Paul Dessy**
elektronica, elektrische gitaar: **Jérôme Deuson**
altviool, harp: **Dominica Eyckmans**
viool, vibrafoon: **Antoine Maisonhaute**
klarinet: **Charles Michiels**
beelden: **Alain Hubert en Dixie Dansercoer**
visueel concept: **Michel de Wouters**
montage: **Laurence Vaes**
licht en video: **Philippe Lodewick**
klank: **Yarek Frankovsky, Laurent Gueuning**
orkestregie: **Antoine Maisonhaute**

**Jean-Paul Dessy (1963),
Le testament des glaces (2008)**

De Fluisterhappening eindigt met de nieuwste productie van Ensemble Musiques Nouvelles. Voor het project LE TESTAMENT DES GLACES componeerde Jean-Paul Dessy muziek bij de beelden van poolexpedities van Alain Hubert en Dixie Dansercoer. Indrukwekkende verstilde beelden gaan in dialoog met de poëtische taal van Dessy, klanken van brekende ijsschotsen mengen zich met elektronica en akoestische instrumenten.

De Stilte

Maurice Maeterlinck

1896

Het is niet met woorden dat mensen hun diepste zielenroerselen kunnen meedelen. De lippen duiden de ziel op dezelfde wijze aan als een cijfer een schilderij van Memlinck. Zodra we elkaar iets wezenlijks *te zeggen hebben*, zijn we *verplicht te zwijgen*.

Wij spreken slechts op die uren waarin we niet leven, op die ogenblikken waarin we onze medemens niet willen zien. Zodra we spreken is er iets dat ons zegt: ergens worden hemelse poorten gesloten. We zijn dan ook zuinig op onze stiltes: zelfs de meest onvoorzichtige mensen zullen niet gaan zwijgen met de eerste de beste. Het instinct van de bovenmenselijke waarheden, dat we allemaal bezitten, waarschuwt ons dat het gevaarlijk is te zwijgen tegenover iemand die we niet wensen te kennen of van wie we niet houden; want woorden gaan voorbij onder de mensen, maar de indruk die de stilte nalaat wordt nooit meer uitgewist. En het ware leven, het enige dat sporen nalaat, is slechts uit stilte opgebouwd.

Indien het u gegeven is een ogenblik af te dalen in uw ziel – tot op die diepten waar de engelen wonen – dan herinnert u zich van een geliefde niet zozeer de woorden die hij of zij gesproken heeft, als wel de ogenblikken van stilte die jullie samen hebben doorgebracht.

Ik heb hier enkel de actieve stilte op het oog; er is een passieve stilte die niets anders is dan een gevolg van de slaap, de dood of het niet-zijn. Dat is het slapende zwijgen. Door een onverwachte omstandigheid kan zijn broer, het grote actieve zwijgen, zijn plaats innemen. Let nu op. Nu gaan twee zielen elkaar vinden, de wanden bezwijken, de dijken breken, en het gewone leven maakt plaats voor een leven waar alles ernstig is, alles weerloos, waar men niets meer vergeet ...

En juist omdat iedereen deze geheimzinnige macht én haar gevaarlijke spel kent, hebben we zo'n grote angst voor de stilte. Desnoods verdragen we nog de eenzame stilte, onze eigen stilte: maar de stilte van velen, de gemeenschappelijke stilte, en het zwijgen van een menigte, lijkt een ondraaglijke last. Wij besteden een groot deel van ons leven aan het opzoeken van plaatsen die niet door de stilte beheerst worden.

Slechts twee of drie keer in hun leven verlenen de meesten onder ons de stilte toegang. Zij durven haar enkel onder plechtige omstandigheden op te nemen en iedereen ontvangt haar dan op waardige wijze, want zelfs de eenvoudigste mensen hebben ogenblikken in hun leven waarop ze handelen alsof ze al wisten wat de goden weten. Herinner je de dag toen je onbevreesd je eerste ontmoeting had met de stilte. Het zo gevreesde uur had geslagen en zij kwam jouw ziel tegemoet. Je bent niet gevlucht. Het was bij een weerzien of vlak voor een afscheid, op een moment van intense vreugde, in de nabijheid van de dood of op de rand van het onheil. Herinner je de ogenblikken toen alle verborgen edelstenen aan het licht kwamen en de sluimerende waarheden plots ontwaakten, en zeg me of de stilte toen niet goed was en noodzakelijk. De kussen van de ongelukkige stilte – want de stilte omhelst ons vooral in het ongeluk – zijn onvergetelijk, en daarom zijn zij die ze meer hebben ontvangen dan anderen rijker dan anderen. Misschien weten alleen zij op welke stille en diepe wateren de dunne laag van het dagelijkse leven rust.

Als ik tot iemand zeg dat ik van hem hou, zal hij niet begrijpen wat ik misschien al tegen duizend mensen gezegd heb; maar de stilte die zal volgen, wanneer ik hem echt liefheb, zal aantonen hoe diep geworteld die woorden vandaag zijn.

Wie van ons heeft niet die momenten van stil zijn gekend, die de lippen van elkaar scheiden om de zielen te verenigen. Geen stilte is leerzamer dan die van de liefde. De andere stiltes, die van de dood, het verdriet of het noodlot, behoren ons niet toe. Ze komen op ons af op een uur dat ze zelf gekozen hebben. Alleen de stilte van de liefde kunnen wij tegemoet gaan. Aan haar hebben wij het te danken dat zij die bijna niet geweend hebben, even innig met andere zielen kunnen meeleven als zij die zeer ongelukkig geweest zijn. Juist daarom kennen zij die veel hebben liefgehad ook geheimen die anderen niet kennen, want in hetgeen de lippen van de ware vriendschap en liefde zwijgen, zijn duizenden dingen besloten die andere lippen nooit zullen kunnen zwijgen ...

'Le Silence' uit Maurice Maeterlinck, *Le trésor des humbles*, Parijs 1896.
Samenvattende vertaling door Jan Vandenhouwe

CONCERTGEBOUW

